

TÖBSEN LAİKLİK RAPORU:

GİRİŞ:

Eğitimin amacı, bireylerin küçük yaşlardan itibaren zorunlu olarak birtakım ölçütlere göre biçimlendirilmesidir. Bu şekilde eğitim üzerinden İktidara ve iktidar'ın yaratmak istediği toplumsal sisteme itaat eden bireyler yetiştirilerek, sistemin yeniden inşa edilmesi amaçlanmaktadır. Toplumun itaatkâr bireylerden oluşması, toplumsal denetimi kolaylaştırmaktadır. Eğitim, bireylerin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi için en uygun ve etkili araçların başında gelmektedir.

Ülkemizde ve dünyada Laikleşme, tarihsel ve toplumsal bir süreçtir.Laikleşmenin en önemli sonucu birey yaşamının çeşitli alanlarında (günlük yaşam, eğitim,kamusal alan vb.) belli bir dini inancın baskısına ya da dini kurallar tarafından yönlendirilmesine maruz kalmaz.Laikliği elbetteki dini ideolojiye sahip olanlar reddeder.Çünkü laiklik, ekonomik, sosyal, kültürel ve politik sistemin dini kurumlardan bağımsız olmasını, dinsel inanç açısından bilim özgürlüğü ve dini otoritenin belirleyiciliğinden kopuş anlamına gelmektedir.

EĞİTİMDE LAİKLİĞİN FİİLİ OLARAK KALDIRILMASI HEDEFLENMEKTEDİR

Ülkemizde bir taraftan yoğun bir şekilde eğitimde ticarileşme ve özelleştirme uygulamaları artarken, diğer taraftan eğitim müfredatının biçimlendirilmesinden pratik uygulamalara kadar hemen her alanda dini öğeler, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından eğitim sürecine adım adım yerleştirilmektedir. Geçtiğimiz 21 yıl içinde, eğitim biliminin en temel ilkelerine açıkça meydan okunarak gerçekleştirilen dinselleştirme adımları, veliler ve öğrenciler üzerinde psikolojik bir baskı oluşturmaktadır. Türkiye’de eğitimde dinselleşme sürecini 12 Eylül darbesi ile başlatmak anlamlıdır. 12 Eylül darbesi sonrası açık ya da gizli olarak desteklenen dini cemaat ve gruplar, hızla yaygınlaştırılan kur’an kursları ve imam hatip okulları Türkiye’de eğitimin dinselleşmesi anlamında önemli ve etkili adımlar atmıştır.

AKP iktidarında adım adım hayata geçirilen eğitimi hem içerik, hem de biçimsel olarak dini kural ve referanslara göre biçimlendirme uygulamaları son yıllarda daha da somutlaşmıştır. Eğitim müfredatına bilim dışı müdahaleler, felsefe ve bilim derslerinin azaltılması, otizmli ve zihinsel engelli çocuklara zorunlu din dersi getirilmesi, okul öncesi ve ilkökul öğrencilerinin camilere götürülmesi, din eğitiminin fiilen okul öncesine hatta kreşlere kadar indirilmesi gibi uygulamalar geçtiğimiz yıllarda eğitimin dinselleştirilmesi açısından öne çıkan uygulamalar olarak dikkat çekmektedir. Son birkaç yıl içinde eğitimi dinselleştirme yönündeki adımlar, eğitim sisteminin nasıl bir kuşatma ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir.MEB-Diyanet-dini vakıflar arasında işbirliği ve imzalanan protokoller, özellikle MEB-TÜRGEV,MEB-İLİM YAYMA CEMİYETİ(müftülüğe bağlı olarak çalıştığı söylene de Nakşibendiliğin Halidiyye koluna bağlı olduğu iddia edilmektedir)işbirliği öne çıkar.

19.Milli Eğitim Şurası bir dönüm noktasıdır.Şurada cemaatlerin taleplerine göre kararlar alınmıştır. Birkaç yıldır karma eğitimin hedef haline getirilmesi ve imam hatiplerden başlayarak sınıfların cinsiyete göre ayrılması uygulamalarının sürdüğü bir dönemde yapılan 19. Milli Eğitim Şurası bir “eğitim şurası” olmaktan çok “din şurası” havasında gerçekleşmiştir. Şura, AKP’nin eğitimi kendi siyasal-ideolojik hedeflerine uygun olarak biçimlendirme kararlılığının somut bir şekilde ortaya konulduğu bir etkinlik olmuştur.7 yıl sonra yapılan 20.Milli Eğitim şurası da(7-13Aralık 2021) tamamlayıcı bir şura

olmuştur.Özellikle dini eğitimi destekleyecek ve tüm okullarda hakim eğitim anlayışı olması yönünden adımlar atılmıştır. AKP iktidara geldiğinde 71 bin imam hatip lisesi öğrencisi vardı. Özellikle 4+4+4 dayatması sonrasında bir taraftan bütün okullar fiilen imam hatibe dönüştürülürken, diğer taraftan imam hatip sayılarında ciddi artış yaşandı. Siyasi iktidarın yıllardır “arka bahçesi” olarak gördüğü imam hatip okullarına yönelik “pozitif ayrımcılık” her fırsatta kendisini göstermeyi sürdürmektedir. Çok sayıda devlet okulu ödenek yetersizliği ile karşı karşıya kalırken, bugüne kadar hiçbir imam hatip okulunun kaynak sıkıntısı çekmemiş ve taleplerinin anında yerine getirilmiş olması, bu okullara yönelik olarak açık açık “resmi ayrımcılık” yapıldığını göstermektedir. Türkiye’de okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması nedeniyle özellikle köylerde velilerin büyük bölümü servis ücreti, yardımcı personel ücreti vb. nedenlerle çocuklarını okul öncesi kurumlara gönderememektedir.

2022 verilerine göre Türkiye'deki tüm okulların sayısı 32 bin 702 iken imam hatip okullarının sayısı bina olarak 4 bin 413. Bu rakamın genele oranı ise yüzde 13,49'a tekabül ediyor.

Türkiye genelindeki liselerin öğrenci sayısı 4 milyon 977 bin 344. İmam hatip liselerinin öğrenci sayısı ise 514 bin 630. Bu rakamın genele oranı 10,34.

Türkiye'deki tüm ortaokul öğrencilerinin sayısı 5 milyon 121 bin 124. İmam hatip ortaokulu öğrenci sayısı, 710 bin 264. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin tüm okullar içindeki oranı ise 13,87.

Türkiye’de Sünni İslam’ın resmi temsilcisi Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından ülke çapında açılan kreş görünümlü Kur’an kursları (sıbyan mektepleri) 4-6 yaş grubundaki okul öncesi çağıdaki çocuklara “dini eğitim” vermeye başlamıştır. Devlet’e ait okul öncesi eğitim kurumlarında velilerden aidat adı altında para talep edilirken, Diyanet’in açtığı kursların tamamen parasız olması dikkat çekicidir.

Diyanete bağlı 4-6 yaş grubu Kur’an kursları fiilen sıbyan mektebi işlevi görerek, okul öncesi eğitime alternatif hale getirilmiştir. Eğitimde 4+4+4 dayatması ile ‘dindar nesil’ yetiştirmeyi hedefleyen siyasi iktidarın, hedefini daha da büyüterek bilinçli ve programlı bir şekilde daha kolayca ‘şekil verebileceği’ 4-6 yaş gurubuna yönelmesi çocukların sağlıklı gelişimi açısından son derece tehlikelidir. Henüz oyun çağındaki olan, somut ve soyut düşünce yetileri gelişmemiş olan 4-6 yaş grubu okul öncesi eğitim çağındaki öğrencilere hangi neden ya da gerekçeyle olursa olsun “dini eğitim verilmesi”, Türkiye’nin de altında imzasının bulunduğu çocuk hakları sözleşmesi’nin “çocuğun üstün yararı” ilkesi ile temelden çelişmektedir.

AKP iktidarının eğitim sisteminde yaşanan değişiklikler üzerinden bugüne kadar ortaya koyduğu pratik, her türden dini inancı istismar ederek çocukları ve toplumu “tek din,tek mezhep” anlayışı üzerinden “tek tip” hale getirmeye çalışmak olmuştur. Bu durum başta Aleviler olmak üzere diğer inançları da inkar etmek yok saymaktır.

EĞİTİMDE YAŞANAN LAİKLİK KARŞITI UYULAMALAR:

1.Cemaatlerin ve Diyanetin talebi doğrultusunda müfredatta yapılan değişikliklerle öğretim programlarında dinsel referanslar daha sık kullanılmaktadır

2. Felsefe, bilim derslerinin sayısı azaltıldı,dünyada bilimin kabule ettiği konular dine aykırı olduğu gerekçesiyle kaldırıldı.Evrım teorisinin fen bilgisi derlerinden kaldırılması sadece bir örnektir.

3. Otizmlı çocuklara 2010'dan itibaren zorunlu din dersi getirildi ve bu çocukların en çok ihtiyacı olan beden eğitimi ders saati azaltıldı.

4.Pedagojik açıdan çok ciddi sakıncaları bulunan Kur'an kurslarında yaş sınırının kaldırılması

5.Okul öncesinde, hatta kreşlerde henüz somut zekâ gelişim sürecinin başında olan çocuklara fiilen dini eğitim verilmeye başlandı.

6. Eğitimde 4+4+4 dayatmasıyla 'dindar' ve 'itaatkâr' nesil yetiştirme hedeflendi. Normal okullar içinde yeterli talep olmayan yerlerde bile imam hatip sınıfları açılarak, bütün okullar fiilen imam hatibe çevrilmeye çalışıldı.

7. Devlet okulları özellikle ekonomik yönden kendi kaderine terk edilirken, iktidarın yıllarca arka bahçesi olarak gördüğü imam hatip okullarına "siyasi ayrıcalık" tanındı. İmam hatip okullarının ve bu okullara giden öğrencilerin sayısı çeşitli yönlendirme ve teşviklerle artırıldı.

8. Zorunlu din dersine ek olarak 'zorunlu seçmeli' din dersleri getirildi. Veliler ve öğrenciler bu dersleri seçmeye zorlandı ya da diğer derslerde öğretmen yok denilerek bu dersleri seçmek zorunda bırakıldı.

9. Okullara 'mescit açma' zorunluluğu getirildi. Üniversite kampüslerine cami inşaatları yapıldı.

10.MEB-Diyanet-dini vakıflar iş birliği üzerinden imzalanan protokollerin sayısında ciddi artışlar yaşandı. Çeşitli projeler kapsamında okul öncesi ve ilkokul öğrencilerinin zihinsel gelişim süreçleri göz ardı edilerek camilere geziler düzenlendi.

11.Feto tarafından getirilen Kutlu Doğum Haftası etkinliklerine öğrenciler katılmaya zorlandı.

12.Okullarda Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve çeşitli dini vakıf ve cemaatlerin yönlendirmesi ile dönem dönem dini içerikli kitaplarıyla tanınan yazarların katılımıyla toplantılar düzenlendi ve öğrencilere bu yazarların kitapları dağıtıldı.

13.Özel eğitime muhtaç çocukların okulları dahil, çok sayıda okulda dini içerikli yarışmaların sayısı belirgin bir şekilde arttı.

14.**Karma eğitim uygulaması açıkça hedef haline getirildi.** İmam hatip liselerinde ve bazı lise türlerinde sınıflar ayrılarak karma eğitim uygulaması fiilen kaldırıldı. AKP iktidarı döneminde eğitimin piyasacı ve muhafazakar bir yaklaşımla düzenlendiği görülmektedir. 4+4+4 uygulaması, seçmeli din dersleri, içerik ve uygulamada dinselleşme adımları son olarak karma eğitimin kaldırılması tartışmalarına kadar uzanmıştır. Ancak bu son tartışma, Türk eğitim sisteminin yönelimini belirleyerek, toplum yaşamının bütün olarak dinsel kurallar çerçevesinde dizayn edilmesine dönüktür. Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı (TÜRGEV), İmam Hatip Okulları Mezunları ve Mensupları Derneği (ÖNDER), Şuurlu Öğretmenler Derneği, İlim Yayma Cemiyeti, Ensar Vakfı ve Memur Sendikaları Konfederasyonu (Memur Sen) ,cemaatler aracılığıyla Karma Eğitim tartışması başlatılmış ve devam ettirilmektedir.

15.Özellikle 19. Milli Eğitim Şûrası'nda ve 20.Milli Eğitim Şurasında alınan kararlar ile eğitimi ve toplumu dinsel kurallara göre biçimlendirme anlamında son derece tehlikeli ve eğitim sistemi açısından sakıncalı kararlar alındı. (Okul öncesi eğitimi çocuklarına verilecek olan değerler eğitimi içeriği olarak “sabır”, “hastalık ve musibetin anlamı”, “bir hayat gerçeği: ölüm ve ötesi”, “inancın bireysel ve toplumsal hayata etkileri”, “dua ve ibadetin hayatımızdaki yeri”, “ramazan ayı ve oruç”, “peygamber sevgisi” konularına değinilmesi önerilmektedir. Bu konuların oyunlarla, şarkılarla ya da çizgi filmlerle vb. yöntemlerle çocuklara verilmesi başlanmıştır. Örneğin din, ahlak ve değerler eğitimi ile ilgili birçok eğitsel (!) oyun kitaplarının basılması. Oysa okul öncesi çağındaki çocuklara soyut düşünmeyi gerektiren “değerler eğitimi” adı altındaki dini bilgilerin verilmesi gelişimsel olarak uygun değildir. Çünkü okul öncesi dönemdeki çocuklar zihinsel olarak Jean Piaget'nin bilişsel gelişim kuramındaki işlem öncesi dönemin özelliklerini göstermektedir.)

16.Değerler eğitimi konusunda insanlığın ortak evrensel değerleri yerine, tıpkı din eğitiminde olduğu gibi “tek din, tek mezhep” anlayışı çerçevesinde okullarda “dini değerler eğitimi” etkinlikleri yapılmaya başlandı.

17. Yabancı dil dersleri arasına eklenen Arapça dersinin müfredatının “Din Öğretimi Genel Müdürlüğü” tarafından hazırlanması, asıl amacın “yabancı dil” öğretmek olmadığını gösterdi

18. LGS,AYT gibi sınavlarda din sorularının sorulmaya başlanmasıyla, başta Aleviler ve gayri Müslimler olmak üzere farklı din ve mezheplerden öğrenciler mağdur edildi.

19. DiyanetİşleriBaşkanlığı'nın 4-6 yaş grubu okul öncesi çağıdaki çocuklara yönelik olarak başlattığı ve pedagojik olarak son derece sorunlu olan “okul öncesinde dini eğitim” projesi gibi projelere doğrudan ve dolaylı destek sunuldu. Bir dönem zorunlu din dersi müfredatında yer alan “abdest suyunun alyuvar sayısını arttırdığı” gibi ifadelerin çokluğu, evrim kuramı karşıtı ifadelerin belirgin bir şekilde artması, okul öncesi ve ilkokul çağındaki çocuklara “cehennem korkusu” üzerinden din eğitimi verme uygulamaları gibi pek çok uygulama, iktidarın eğitimi dinselleştirme sürecinde akıl ve mantık sınırlarını zorladığını göstermektedir.

20.Devlet'e bağlı üniversite yurtlarına ‘Manevi Danışmanlık’ adı altında cemaat mensupları görevlendirildi.Yurtlarda cematlerin proje kapsamında veya izinli bir biçimde dini sohbet yapmaları sağlandı.

21.Cemaatlere bağlı olan yüzlerce denetimsiz medrese ve yatılı kuran kurslarına öğrencilerin gitmesi teşvik edildi.Bu kurlarda birçok olay,taciz ve adli vaka yaşanmasına rağmen herhangi bir yaptırım olmamaktadır.Örneğin 3 gün önce Şanlıurfa'nın Haliliye okul çağındaki 12 yaşındaki Abdülbaki Dakak'ın ölümü konusunda Milli Eğitim taraf olması gerekirken sessiz kalmaktadır. 5. ve 6.Sınıfa Denk Sayılan Tarikat Eğitimi 2012 yılından itibaren ortaokulun bir yılına denk sayılan (5. sınıfı yerine) bir yıl süreli hafızlık kursları bulunuyor ki, bu Kur'an kurslarından daha denetimsiz ve çocukların eğitimi ve gelişimi için çok daha sorunlu bulunuyor. Yaklaşık 9 yaşındaki çocuklar bir yıl çoğu yatılı olan tarikat yurtlarına alınıyor. Dahası 2014 Aralık ayındaki 19. Şura'da ortaokula denk sayılacak hafızlık eğitimi süresinin 2 yıla çıkarılması kararlaştırılmış bulunuyor. Sıbyan veya Okul öncesini İmama Teslim Etme Yaz Kur'an kurslarına 4-6 yaş grubu da kabul ediliyor. Ayrıca ilahiyat fakültelerine bağlı, Diyanet'e bağlı okulöncesi ve aile rehberlik birimleri oluşturuluyor. Dahası AKP “Sıbyan” adıyla mescite-camiye bağlı bir okul öncesi modeli arayışına da girmiş bulunuyor. Tüm bunlar çocuklara yansız, fiziksel ve zihni gelişim olanağı sunma yerine daha çok dini telkine yöneldiğini gösteriyor.

22.Laik eğitimi yok sayan MEB,Diyanet ve Gençlik Spor Bakanlığı arasında imzalanan ÇEDES projesi kapsamında ‘‘Manevi Danışman’’olarak imam,vaiz,din hizmetlisi uzmanı,ve kuran kursu hocaları okullara görevlendirildi.

TÖBSEN(TÜM ÖĞRETMENLER BİRLİĞİ SENDİKASI) YÜRÜTME KURULU